

Forum Beneficiale, Sive Quæstiones & Responsa Canonica

Materiam De Beneficiis Universam Ex Beneficialistarum tam antiquorum, quàm recentiorum placitis complectentia. Opus methodo novâ, & clarâ in tres digestum Partes ... accuratè, ac copiosè instructae

De Provisione Et Obtentione Beneficiorvm

Leuren, Peter

Coloniæ Agrippinæ, 1704

707. Cum sæpe ex consuetudine collatio præbendarum ac dignitatum Ecclesiæ cathedralis, & collegiatarum spectet ad solum Episcopum, vel solum capitulum, qualis hæc debeat esse consuetudo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74485](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74485)

Questio 705. Quid potestatis habeat Capitulum circa conferendos Canonicatus Doctorales vel Magistrales, quibus annexum est onus Lectionis vel aliud?

1. **R**espondeo primò: supponi debere, decretum in Concil. Lateran. sub Innoc. III. ut quælibet Cathedralis Magistro, qui ejusdem Ecclesie Clericos aliòsque scholares pauperes gratis institueret, aliòd competens beneficium provideret. Item quoque decretum, ut in aliis Ecclesiis Collegiatis constitueretur Magister idoneus à Prælato cum Capitulo eligendus, qui Clericos earum aliòsque instrueret in Grammatica. Item, ut quælibet Metropolitana præterea Theologum constitueret, qui Sacerdotes illius aliòsque doceret sacras literas, & ea præsertim, quæ ad curam animarum spectant. Insuper statutum in dicto Concilio, ut cuilibet istorum Magistrorum à Capitulo unius præbendæ proventus assignentur, & tantundem Theologo à Metropolitana (per quod tamen Theologus ille, uti & ceteri illi Magistri non efficiuntur Canonici, sed tamdiu reditus percipiunt, quamdiu perstiterint in docendo) & si forè Metropolitana nimium gravetur, providendo nimirum Theologo & Grammatico, permittitur ei, ut Grammatico in alia suæ diocesis aut civitatis Ecclesia, quæ sufficere valeat, provideri faciat. Lott. cit. q. 21. num. 127. Unde jam interim, dum expectatur vacatio præbendæ pro tali Magistro vel Theologo, singulos Canonicos teneri in causam ejus mercedis contribuere de singulis suis præbendis, si reditus supersint, ait Lott. num. 130. ex Hostienf. in c. quia nonnullis. de Magistris. num. 10. Jo. Aud. ibid. n. 11. Anchar. n. 5. quamvis num. 131. subdat, id intelligendum potius de honestate, quam ex dispositione cit. can. quia nonnullis, si neque ante vacationem nolint, hujusmodi Magistrum habere; citat pro hoc Abb. Jo. de Anania in cit. cap. Unde jam Trid. sess. 25. cap. 1. mandat illi Magistro Grammatices, aut assignari beneficium, aut persolvi mercedem, vel ex capitulari vel Episcopali mensa condignam, vel aliàs per Episcopum rationem aliquam iniri. Lott. num. 131. Quapropter factum, ut munia hæc consueverint demandari ipsismet Capitularibus, unde prodierunt Scholasteria, Canonicatus Doctorales, & Theologales, & ex dispositione Trid. sess. 24. c. 3. Canonicatus penitentiarii. Vide de his fufius agentem Garc. p. 5. c. 4. à n. 100. His suppositis,

2. Respondeo secundò: hi Canonicatus Doctorales, Theologales, lectorales, penitentiarii, præscindendo à consuetudine, aut singulari jure, non providentur simultaneè per Episcopum & Capitulum, sed Episcopus eligit personam, præbenda autem confertur per eum vel eos, per quem vel per quos ea antea conferebatur. Lott. num. 132. Garc. p. 5. c. 4. à nu. 137. & 145. Neque tam illud onus docendi, legendi, penitentiarii &c. ab Episcopo demandatur personæ, quam annectitur eidem præbendæ. Lott. num. 133. ex Host. nihilominus esse locum simultaneæ collationi respectu Scholasticæ, seu Magistri Grammatices, juxta textum cit. c. quia nonnullis, ex Butrio ibid. n. 4.

& Jo. Andr. num. 5. ait

Lott. num. 34.

* *

Questio 706. An, supposito jure simultaneè conferendi, Capitulum conferre possit in absentia Episcopi, illo non expectato?

Respondere videtur affirmativè (nempe dum Episcopus absens non tam citò reverteatur) Lott. l. 2. q. 21. n. 37. citans c. unico. ne sede vac. in 6. & Rot. in Placent. Canon. 26. Febr. 1596. in terminis Episcopi absentis, & degenris in Curia Romana. Contrarium tamen tenet Garc. p. 5. cap. 4. num. 49. vultque textum illum cit. c. unico. intelligendum non quando collatio spectat ad Episcopum, & Capitulum, vel quando quis habet conferre cum consensu Episcopi; sed quando quis habet conferre cum consilio tantum Episcopi.

Questio 707. Cum frequenter, ut dictum sepe in antecedentibus, ex consuetudine collatio Præbendarum ac Dignitatum Ecclesie Cathedr. & Collegiatarum spectet ad solum Episcopum, vel ad solum Capitulum, qualis debeat esse ea consuetudo?

1. **R**espondeo primò: non videri hanc esse propriè consuetudinem, nisi largè, & abusive solum; sed potius dicendam esse præscriptionem, cum juri detrahat, & alteri acquirat; tunc autem propriè dicendam consuetudinem, si ita generaliter & universaliter servaretur in aliqua provincia, ita ut faceret jus commune respectu talis provincie. Garc. p. 5. c. 4. n. 73. & 24. citans Abb. in c. cum Ecclesia Vultur. num. 6. Jo. Andr. & alios ibid. Aymon. de antiq. temporis. p. 4. differ. 7. à num. 21. Corneum cons. 268. lib. 4. Put. decis. 387. lib. 2. à num. 4. &c.

2. Respondeo secundò: cum circa provisionem dictarum Præbendarum & Dignitatum variaz sint sententiæ DD. adeò que non sit jus expressum, sufficit hanc consuetudinem seu præscriptionem esse quadragenariam sine titulo; nam licet sit contra communem opinionem, non est tamen adhuc contra jus: ut enim consuetudo sit contra jus, ut dicitur in Hispal. juris nominandi. 10. Octobr. & 7. Novembr. 1583. necesse est, ostendere legem claram, vel rationem expressam in lege, ex qua ita sit decidendum. Garc. num. 57. citans Plur. decis. 241. l. 3. num. 4. Achill. decis. 140. & Rotam. Item non est adhuc contra jus ex eo, quòd sit contra plures Rotæ decisiones; hæ enim non faciunt jus. Garc. n. 77. citans quamplurimos, uti nec ex eo adhuc absolute dici debet esse contra jus, quòd frequenter juxta dictas Rotæ decisiones sit judicatum, ita ut sit introductus stylus Rotæ. Garc. nu. 78. citans Pavinum in prælatud. Extravag. Mascard. de prob. concl. 485. & Rotam. Licet autem ex eo, quòd opiniones sint diversæ, & non sit jus expressum, consuetudo & observantia approbans & recipiens aliquam ex dictis opinionibus sit interpretativa, (quæ alias non requirit aliquam temporis præscriptionem, etsi sit contra communem, & veriorum opinionem, ut Abb. in c. vñm dilectus. de consuetud. n. 7. Roch. de consuetud. sect. 5. n. 5. Mantie. de consuetud. l. 8. lit. 18. n. 34. &c. apud Garc. n. 80. vel quæ saltem non requirit ultra decennium, ut Gutt. præf. 99. l. 3. q. 62. n. 26. Molin. de primogen. l. 2. c. 6. num. 57. apud eundem Garc. n. 81.) quia tamen agitur de auferendo jure communi, quòd habet quis juxta communem & veriorum, & dando illud alteri, requiritur præscriptio

40. an-

40. annorum. Garc. n. 84. citans Socin. *conf.* 260. n. 19. l. 2. *Caſ. de Graſſi. deſiſio. n. 6. Put. deſiſ. 15. l. 3. &c.* Quòd ſi tamen jus ita eſt obſcurum, & dubium, ut non conſtet de jure alterius; cum tunc non agatur de auferendo jure uni, & dando alteri, non requiritur præſcriptio; ſed ſola conſuetudo & obſervantia abſq; præſcriptione temporis ſufficit. Garc. n. 85. De cætero quòd dicebatur paulò ante in illa parentheſi, quòd conſuetudinis interpretatio abſque præſcriptione temporis eſt neceſſaria, etiamſi de jure non ſubſiſtat, procedit in conſuetudine propria, quæ non inducit jus privatum, ſed publicum & promiſſum quòd omnes in communi, in qua, cum non agatur de auferendo jure, & dando alteri in particulari, non requiritur aliqua præſcriptio temporis. Garc. n. 86.

3. Reſpondeo tertio: cum in præſenti caſu non ſit materia conſuetudinis, ſed præſcriptionis, ſi Capitulum prætendens providere Dignitates & Præbendas allegaret conſuetudinem, ea deberet eſſe immemorialis, aut 40. annorum cum titulo. Garc. n. 99. juxta *c. cum Eccleſ. Vultur. & Abb. ibi. n. 6. & juxta c. 1. de præſcriptione, in 6.* ſicut etiam ad hoc, ut inferior acquirat jus conferendi contra Ordinarium habentem fundatam intentionem de jure communi, requiritur præſcriptio immemorialis, aut 40. annorum cum titulo & bona fide. Garc. num. 91. citans Prob. *ad Monach. in c. cum in illis, de præb. in 6. n. 11. Roſiniac. & Rotam.*

4. Reſpondeo quarto: pari modo, dum Capitulum prætenderet in collatione Præbendarum, & Dignitatum non habere niſi unam vocem, ut habent ſinguli Canonici, & non tantam, quantum totum Capitulum, non obſtante ſtatuto talis Eccleſiæ de voto Epifcopi, & Capituli, & ad id allegaret conſuetudinem 40. annorum, Rota in *Placentin. Voti. Maji 1586.* reſpondit, quòd conſuetudo contraria 40. annorum ſine titulo non ſufficiat, eo quo ſtatutum, loquens de voto Epifcopi & Capituli, recipit à jure certam interpretationem, quòd votum Epifcopi ſit pro dimidia parte; ſed requiritur immemorialis. Garc. n. 96. citans plures in ſuper decif. Rotæ; quæ tamen deciſiones patiuntur difficultatem, ſi ſolum ſtatutum attendatur, etſi illud expreſſè diceret, quòd votum Epifcopi eſſet pro dimidia parte; cum in præſcriptione contra ſtatuta non videtur requiri titulus, ſeu tempus immemoriale, quòd ſolum requiritur, ubi jus commune, ſeu juris communis præſumptio eſt in contrarium. Garc. n. 101. juxta *c. 1. de præſcript. in 6.* Proinde dicendum, quòd ſicut eſt contra jus, excludere Epifcopum à proviſione præbendarum, ita etiam ſit contra jus commune, non habere illum æquale ſuffragium cum toto Capitulo, & ideo non ſufficere conſuetudinem 40. annorum ſine titulo. Garc. n. 105.

Quæſtio 708. Quam poteſtatem habeat Capitulum, Sede vacante, in collatione beneficiorum?

1. Reſpondeo primò: quoad conferenda beneficia, quæ ſunt de collatione Epifcopi, Capitulum, Sede vacante, nullam habet poteſtatem, ſive non ſuccedit Epifcopo in collatione horum beneficiorum. Garc. p. 5. c. 7. n. 51. Caſtrop. *tr. 13. de benef. d. 2. p. 29. n. 8.* Fermofin. *tr. de Capit. Sede vac. q. 23. à n. 2.* Barboſ. *juris Eccl. l. 1. c. 32. à n. 109.* citans quamplur. cum communi, juxta *c. 2. ne Sede vac. c. cum olim, de major. & obed. & cap. 1. de inſtit.*

in 6. &c. Licet enim Capitulum ſuccedat in iis quæ Epifcopo jure ordinario competunt, juxta *c. cum olim, de maj. & obed. & cap. unic. tit. eod. in 6.* attamen collatio beneficiorum caſus unus eſt, iſque præcipuus, ab iſta regula exceptus per *c. 2. ne Sede vacant. & c. unic. tit. eod. in 6.* Caſtrop. Garc. *ll. cit. Abbas in cit. c. 2. & in c. cum olim.* cum communi DD. *ibid.* Ratio verò hujus exceptionis, ſeu prohibitionis eſt, tum, quòd collatio ſit fructus Dignitatis Epifcopalis. Lott. *l. 2. q. 2. num. 16.* Caſtrop. Barboſ. *Abb. ll. cit. juxta Gl. in c. cum olim;* fructus autem reſerventur ſucceſſori. AA. iidem, juxta *cap. quia ſepe, de Elect. in 6. cap. cum vos, de off. Ordinari. c. ſin. eod. tit. in 6.* quos textus citat Barb. Quin & non ſit fructus tantum ſimplex, ſed fructus cum honorificentia, qui propterea avelli non poteſt à perſona. Lott. *loc. cit. num. 17.* Fermof. *loc. cit. n. 4.* ex *Abb. loc. cit. & Felin. in cit. c. cum olim. n. 3.* Tum quia in ſuper collatio beneficiorum continet meram gratiam, in quo tranſcendit jus inſtituendi & confirmandi, quæ potius ſunt de mera juſtitia. Lott. *cit. nu. 16.* citans Bellamer. *conf. 20. n. 13.* & *Abb. in c. 2. ne Sede vacante, in 6.* ſeu quia eſt libera donatio juxta *c. ſin. de off. Vicar. in 6. c. ſi tibi abſenti, de præb. in 6.* Barb. *loc. cit. Caſtrop. cit. num. 8.* Donare autem prohibetur iſ, cui libera honorum adminiſtratio non conceditur, juxta *l. contra. ff. de pactis. & l. filius. ff. de donat.* Adeoque, cum Capitulum Sede vacante alienare aut donare nequeat, conferre non poterit illa beneficia. Barb. *loc. cit. Fermof. loc. cit. n. 18.* Atque ita, quemadmodum ratio neceſſitatis (inſtitutio namque & confirmatio non eſt tam donatio beneficiorum, quam donationis factæ confirmatio, & approbatio neceſſaria & obligatoria, etiam dum, quia plures præſentati æque idonei, locus eſt gratificationi; tametiſi tunc libera ſit quòd ad perſonam electam. Caſtrop. *loc. cit. citans Pavin. p. 2. q. 4. in fine. & q. 5. n. 2.* Garc. *p. 5. c. 7. num. 75.*) juncta cum ceſſatione præjudicii Epifcopi, ſuadet, ut confirmatio & inſtitutio Sede vacante tranſeat in Capitulum, Cardin. *in c. cum olim. Abb. l. ult. cit. Pavin. de pot. Capit. Sede vac. p. 2. q. 5. n. 2. & 3.* apud Lott. *n. 21.* ita è contrario ratio liberæ donationis, & meræ gratiæ, quam continet collatio, & in qua gratia exercenda lex plus confidit Epifcopo, quam Capitulo, ſuadet illam non tranſire in Capitulum. Lott. *l. c. n. 22.* citans Butrio *in c. 2. ne Sede vac.* Unde jam etiam Lott. *n. 13. & 17.* quem ſequi videtur Fermof. *loc. cit. n. 4.* ſuis in hærens principiis, & juxta dicta à nobis ſupra hanc ultimam conficit rationem, quare hæc poteſtas conferendi impediatur tranſire in Capitulum Sede vac. quòd nimirum, etſi ea obveniat Epifcopo eodem tempore cum jurisdictionibus, non tamen ei competat jure Magiſtratus, ita ut ad jurisdictionem ſpectet, aut ſit illius fructus: Quemadmodum quia jus confirmandi & inſtituendi, ſeu facultates alix inferiores à poteſtate conferendi ei competunt jure Magiſtratus, & inter jurisdictionalia, ſeu fructus jurisdictionis reputantur, Bellam. *loc. cit. Gamb. de off. Leg. l. 3. n. 222.* non impediuntur tranſire in Capitulum.

2. Hoc tamen non placet, quòd addit Lott. *n. 14. & 15.* nimirum jus eligendi & præſentandi competens Epifcopo pari modo ſpectare ad jurisdictionalia, ac proinde pari modo ſicut confirmatio & inſtitutio non impediunt tranſire ad Capitulum. Contrarium namque tutius tenent Caſtrop. *cit. n. 8.* & quos citat, Pavin. *loc. cit. q. 5. n. 3. & 4.* Lamb. *de jurep.*